

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA TIL O'RGANISHDA SUN'IY MUHIT: INTERAKTIV PLATFORMALAR TA'SIRI.

Buxoro Davlat Universiteti 2-bosqich talabasi

Shavkatova Shahinabonu Shuhrat qizi

Buxoro Davlat Universiteti,

Fizika-matematika va axborot texnologiyalari

fakulteti, amaliy matematika,

[Tel:+998900830912](tel:+998900830912),

Elektron pochta shavkatovashahinabonu8@gmail.com

*Digital technologies and artificial environments in language learning: the impact
of interactive platforms.*

Abstract. This article analyzes the influence of modern digital technologies and platforms based on artificial intelligence on the language learning process. Effectiveness of learning foreign languages through interactive applications, online courses, artificial intelligence chat-bots, user motivation and level of mastery will be covered on a scientific basis. Also, students' digital literacy and the importance of proper use of technological tools are discussed.

Keywords: digital technology, artificial intelligence, language learning, interactive platform, online education, AI applications, ChatGPT, Duolingo.

ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИСКУССТВЕННАЯ СРЕДА В ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКОВ: ВЛИЯНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ПЛАТФОРМ.

Абстрактный. В данной статье анализируется влияние современных цифровых технологий и платформ на основе искусственного интеллекта на процесс изучения языка. На научной основе будет освещена эффективность изучения иностранных языков с помощью интерактивных приложений, онлайн-курсов, чат-ботов с искусственным интеллектом, мотивация пользователей и уровень владения ими. Также обсуждаются цифровая

грамотность студентов и важность правильного использования технологических инструментов.

Ключевые слова: цифровые технологии, искусственный интеллект, изучение языков, интерактивная платформа, онлайн-обучение, приложения искусственного интеллекта, ChatGPT, Duolingo.

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA TIL O'RGANISHDA SUN'IY MUHIT: INTERAKTIV PLATFORMALAR TA'SIRI.

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektga asoslangan platformalarning til o'rganish jarayoniga ko'rsatayotgan ta'siri tahlil qilinadi. Interaktiv ilovalar, onlayn kurslar, sun'iy intellekt chat-botlari orqali chet tillarini o'rganish samaradorligi, foydalanuvchilarning motivatsiyasi va o'zlashtirish darajasi ilmiy asosda yoritiladi. Shuningdek, o'quvchilarning raqamli savodxonligi va texnologik vositalarni to'g'ri ishlatish muhimligi haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiya, sun'iy intellekt, til o'rganish, interaktiv platforma, onlayn ta'lim, AI ilovalari, ChatGPT, Duolingo.

Kirish. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha sohalariga kirib kelgan. Xususan, ta'lim tizimida ham bu texnologiyalar yangi imkoniyatlar ochib bermoqda. Til o'rganish jarayonida raqamli platformalar va sun'iy muhitning paydo bo'lishi esa bu jarayonni yanada interaktiv, qulay va samarali qilib qo'ymoqda. Shu bois ushbu maqolada raqamli texnologiyalar va sun'iy muhitning til o'rganishga ta'siri, interaktiv platformalarning roli, sun'iy intellekt asosidagi vositalarning foydalari va salbiy jihatlari, hamda talabalar orasida mustaqil o'rganish va motivatsiya shakllanishiga qanday ta'sir qilayotgani haqida fikr yuritiladi.

Raqamli texnologiyalar va sun'iy muhit tushunchasi. Raqamli texnologiyalar deganda kompyuter, internet, sun'iy intellekt, mobil ilovalar, veb-

saytlar kabi zamonaviy texnik vositalar tushuniladi. Sun'iy muhit esa aynan shu raqamli texnologiyalar asosida yaratilgan virtual makondir. Bu muhit o'quvchilar va talabalar uchun yangi bilim olish, muloqot qilish, tajriba orttirish imkoniyatini yaratadi. Raqamli texnologiyalar yordamida o'qitish an'anaviy sinf tizimidan chiqib, istalgan joyda va istalgan vaqtda bilim olish imkonini beradi. Bu texnologiyalar o'quvchini faol ishtirokchiga aylantiradi. Ayniqsa, tillarni o'rganishda interaktivlik, multimediya, tezkor fikr almashish kabi imkoniyatlar o'zlashtirish samaradorligini oshiradi.

Til o'rganishda interaktiv platformalarning o'рни. Til o'rganish jarayonida interaktiv platformalarning o'рни beqiyosdir. Interaktivlik o'quvchining faolligini oshiradi, uni dars jarayoniga faol jalb qiladi va bu orqali o'zlashtirish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. An'anaviy dars shakllarida o'quvchilar ko'pincha faqat tinglovchi rolda bo'ladilar. Interaktiv platformalarda esa foydalanuvchi faol ishtirokchi bo'lib, u o'rganayotgan til bilan bevosita ishlaydi.

Duolingo, Memrise, Quizlet, LingQ kabi platformalar foydalanuvchilarga bosqichma-bosqich lug'at boyligini oshirish, grammatikani mustahkamlash va tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. YouTube kabi video platformalar esa autentik nutqni eshitish, talaffuzni yaxshilash va madaniy kontekstni tushunishga yordam beradi. Bundan tashqari, Telegram botlari orqali ham har kuni yangi so'zlar, iboralar va mashqlar olish mumkin.

Interaktiv platformalar foydalanuvchilarga mustaqil ravishda ta'lim olish, o'ziga mos vaqtni tanlash, takrorlash va o'z tempida o'rganish imkonini beradi. Ayniqsa, yoshlar uchun bu uslub an'anaviy darslarga nisbatan ko'proq motivatsiya uyg'otadi va ularning e'tiborini ushlab turadi. Shu sababli, bu vositalar ta'limda keng qo'llanilmoqda.

Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalari samaradorligi. So'nggi yillarda sun'iy intellekt asosidagi texnologiyalar ta'lim sohasiga kirib kelib, uni mutlaqo yangi bosqichga olib chiqmoqda. Sun'iy intellekt (SI) yordamida

yaratilgan ilovalar va tizimlar o'quvchilarning darajasini tahlil qiladi, individual yondashuv asosida topshiriqlar beradi va real vaqt rejimida javob qaytaradi. Masalan, ChatGPT kabi SI yordamida ishlaydigan dasturlar foydalanuvchi bilan ingliz tilida muloqot qiladi, yozilgan matnni tahlil qiladi, grammatik xatolarni to'g'rilaydi va yangi so'zlar o'rganishda yordam beradi. Shuningdek, "EWA", "Elsa Speak" kabi ilovalar foydalanuvchilarning talaffuzini tahlil qilib, uni yaxshilashga yo'naltirilgan tavsiyalar beradi. Sun'iy intellekt asosidagi vositalarning afzalligi shundaki, ular insondan ko'ra ko'proq sabrli, tez va aniq javob bera oladi. Foydalanuvchi xatoni qayta-qayta takrorlaganda ham, dastur sabr bilan uni to'g'ri yo'lga soladi. Bu esa o'rganuvchining o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va til o'rganishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. Yana bir muhim jihati shundaki, SI vositalari ko'p hollarda bepul yoki arzon narxlarda taqdim etiladi, bu esa har qanday yoshdagi o'rganuvchiga ulardan foydalanish imkonini beradi.

Talabalarda motivatsiya va mustaqil o'rganish odatlarining shakllanishi. Raqamli texnologiyalar yordamida ta'lim olish yoshlar orasida mustaqil o'rganish odatlarini shakllantirmoqda. Interaktiv platformalarda o'rganuvchi o'z tempida, o'z vaqtida va o'z xohishiga ko'ra o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa o'z navbatida mas'uliyat hissini kuchaytiradi va ichki motivatsiyani oshiradi. Masalan, har kuni ketma-ket mashq bajarish orqali seriyalarni saqlab qolish (Duolingo'da "streak"), ball to'plash, darajani ko'tarish kabi gamifikatsiya elementlari o'quvchini rag'batlantiradi. Bular oddiy ko'rinishiga qaramay, ta'limdagi motivatsiyani oshirishda muhim rol o'ynaydi. Yoshlar orasida keng tarqalgan texnologik savodxonlik esa raqamli vositalarni oson o'zlashtirishga imkon beradi. Shu tariqa talaba o'zini o'qituvchi yordamidan mustaqil holda ham rivojlantira oladi. Bu esa butun hayot davomida o'qish (life-long learning) tamoyilining shakllanishiga xizmat qiladi.

Ijobiy va salbiy jihatlar: raqamli vositalarning imkoniyatlari va xavflari. Raqamli texnologiyalarning ijobiy tomonlari juda ko'p: ularni har qanday

joyda va vaqtda ishlatish mumkin, tezkor javob olinadi, individual yondashuv ta'minlanadi, o'quvchining bosqichma-bosqich o'sishi nazorat qilinadi va o'zlashtirish jarayoni doimiy ravishda tahlil qilinadi. Ammo, bu vositalarning salbiy jihatlari ham mavjud. Raqamli qurilmalarga haddan ortiq bog'lanish ko'z, orqa va asab tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuningdek, noto'g'ri ma'lumotlar, noto'g'ri talaffuzlar, o'z-o'zini noto'g'ri tuzatish kabi xavflar ham bor. Bu esa o'rganuvchining bilimini buzishi yoki noto'g'ri o'rganishiga olib kelishi mumkin. Shuning uchun, raqamli vositalardan foydalanishda muvozanatni saqlash, ishonchli manbalarni tanlash, ularni an'anaviy ta'lim shakllari bilan uyg'unlashtirish muhimdir.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar va sun'iy muhit zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Til o'rganish jarayonida bu vositalar yuksak samaradorlik ko'rsatmoqda. Ayniqsa, mustaqil o'rganishga odatlangan, motivatsiyasi yuqori yoshlar uchun ular katta imkoniyat yaratadi. Kelajakda raqamli ta'lim platformalari yanada rivojlanadi, sun'iy intellekt yanada aqlli, interaktiv va foydalanuvchiga moslashuvchan bo'ladi. Shuning uchun talabalar va yoshlar texnologik savodxonlikni oshirib borishlari, raqamli vositalardan ongli va samarali foydalanishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. To'xtasinov A. X., Sattorov N. S., Sun'iy intellekt asoslari. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2020.
2. Xudoyberganov N. X., Yusupov M. X., Informatika va sun'iy intellekt. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, 2019.
3. G'ulomov S. S., Xolmatov A. A., Sun'iy intellekt va neyron tarmoqlar asoslari. – Toshkent: 2021.

4. Maxkamova D. R., Axborot texnologiyalari va sun'iy intellekt asoslari. – Samarqand: 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Ilmiy-texnik jurnal: "Informatika va muhandislik" – 2020–2024 yillar sonlari.
6. ziyonet.uz
7. kitob.uz